

- U10 -
TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZEMPONTOK ÉRVÉNYESÍTÉSE A
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖKBEN
A KÖTELEZŐEN ELLÁTANDÓ ÖNKORMÁNYZATI FELADATOK

ALBERT PÁL

Pécsi Tudományegyetem, Pollack Mihály Műszaki Kar,
URBANISZTIKA Tanszék

2008

TARTALOMJEGYZÉK:

Település üzemeltetés - közterület kezelés

1/ Közterület kezelés

Közterület kezelő átadott jegyzői hatáskörben

Közterület kezelő feladatai

Igazgatás

Ellenőrzés

Üzemeltetés

Karbantartás

2/ Közszolgáltatás a magánszféra együttműködésével

Koncesszió

Public Private Partnership

Privatizáció

3/ A település üzemeltetésben alkalmazható újrahasznosítások

Fenntartható fejlődés kapcsolata

Közlekedési infrastruktúra

4/ Városi közterek rehabilitációja

A települési zöldfelületek és a rekreációs hatás

A mediatizálható terek kialakítása

1./ Közterület kezelés

Közterület kezelő átadott jegyzői hatáskörben.

A települések kezelői feladatai, a közszolgáltatások kifinomult specializált igénye az Önkormányzatok mind szélesebb hierarchiáját alakította ki. Különösen érzékletes ez a települések között a már 20-30 ezer fős városok méretében és kiemelten tapasztalható a megyei jogú városok esetében.

A település jegyzője és az irányításába tartozó polgármesteri hivatalok szakmai munkatársai egy személyben széles körű ismeretekkel kell, hogy rendelkezzenek a közszolgáltatások szakmai irányításában, a közterületek kezelésének és működtetésének magas színvonalú megvalósításában.

A szolgáltatások rendszerének gazdasági társaságokban történő megvalósítása nyújt segítséget a mega méretű polgármesteri szervezetek elkerüléséhez, melyet a szűkös anyagi, gazdasági állapotok és hatékonysági elvárások is indokolnak.

A kialakult környezeti helyzetben érthető a gazdasági társaságok létrehozásának gyors üteme, melyet a gazdasági törvények alakítása, a közhasznúságok és a közérdekűség törvényessége jogi háttérként biztosít.

A jegyzői körbe tartozó közszolgáltatási kötelek, a társaságok egyszemélyi Önkormányzati tulajdonosi irányítással működő feltételekkel ugyan, az alkotói szándékok kötelezettségbe foglalása mellett a társaságok hatáskörébe kerül át.

A célunk nem is a törvényesség vizsgálata e helyen, hanem a következmények elemzése a szolgáltatást igénybevevők és a közszolgáltatást nyújtók körében.

Az átadott hatáskörökkel működő gazdasági társaságok törvényes keretei a jogágazatokban a polgárjog körébe tartozó. A társaság megállapodásai, a kötelekhez kapcsolt biztosítékok és szankcionálások meghatározásai a partnerek közötti kötelmi jogrend szerint a Ptk.-n alapul. Ugyancsak a polgárjog alapján történik az egymás iránti kárigények érvényesítése, a mértékek meghatározása a piaci viszonyok érvényre juttatása.

A jegyzői eljárási rendhez viszonyított szabadabb és kötetlenebb, szinte párbeszédbe fonódó jogi kötelek a szolgáltató és az igénybevevő között az érdekek széleskörű egyeztetését és érvényesítés lehetőségét eredményezi.

A jegyzői hatáskörben közvetlenül intézkedő polgármesteri hivatal, az érvényes szabályozások értelmében határozatba foglalt hatósági döntést hoz. Ez a forma nem a gördülékeny közös megállapodáson nyugszik, hanem egyoldalú határozaton és annak indoklásán. Az eltérések, szabálysértések nem esetre szabottak, hanem előre meghatározott szankcionálási ügyrend szerinti díjszabásúak. Ezek a díjszabások a piaci viszonyokhoz nehezen igazodnak, elmaradnak a visszatartó erőt jelentő mértékektől.

A gazdasági társaság könnyed de kemény megállapodásai rugalmasabb viszonyokat eredményeznek, de magukba hordozzák a szolgáltatást igénybevevők részéről pont a polgárjogi viszonyokban nem ismeretlen bizalmatlanság és pénzügyi átláthatatlanság okozta mértéktartó ellenérdekűséget.

Az átadott hatásköri jogok alapján a közéletben számos szolgáltatás, talán szélesebb körben mint jegyzői intézkedésbe visszatartottan működik, példaként: a parkolások, közterület használatok, közterület kezelések, üzemeltetések és díjbeszedések egyaránt.

Közterület kezelő feladatai:

Igazgatás jellegű

Ellenőrzés jellegű

Üzemeltetés jellegű

Karbantartás jellegű.

A település üzemeltetés körében kiemeljük az **igazgatási** feladatokat, melyek közvetlen lakossági kapcsolatokat, kvázi ügyintézéseket jelentenek átadott jegyzői hatáskörben a kezelők számára. E körben a közút nem közlekedés célú igénybevételének helyi útkezelő eljárási rendjét tartalmazza az 1.sz. és 2.sz. ábra.

Az eljárási rendben a tervezett burkolatbontások algoritmusa szerepel és a nem tervezhető, rendkívüli eset miatt szükségessé váló burkolatbontások szabályozott eljárási rendje. A helyi közutak kezelői számára a szabálytalan ügyrendalkalmazás, az un. engedély nélküli közterület használatok közismert formájától való eltérés megállapíthatósága fontos feltétele a szankcionálás, a károkozás dokumentálhatósága, a kárigények érvényesíthetőségének.

A közterület kezelő fontos feladata a közérdeket sértő egyéni érdekkör szabálytalan előnybe részesítésének megakadályozása. E témakörbe tartoznak indirekt módon a közvagyontól

finanszírozott egyéni kártérítések ügyei. Konkrét példa a szabályozás nyíltságának lehetővé tételére a 3.sz. ábra tartalma szerinti gépjármű káresemények rendezése.

A magántulajdonban előforduló /pld.: gépjárműben/ kárérték nagyságának megállapítása, hitelessége, jogszerűsége alapja kell legyen a kifizetésnek és a közmegegyezésen alapuló megnyugtató tiszta, átláthatóságnak. Ennek érdekében célszerű közismert formában előre meghatározni és közzé tenni az eljárási rendet.

A közterület kezelői feladatok tisztaságának alapja lehet a szabályzatokba foglalt eljárási rendek és kötelezettségek dokumentálása. A gazdasági társaságok belső minőségbiztosítási rendszere / ISO./ is igényli ezeket a szabályozásokat. A közterületek és közszolgáltatások üzemeltetésére ágazatonként nagyon széleskörű a korrekt szabályozás. Szakmánként változó a szabványok, előírások pontossága, melyet jól érzékeltet a zöldterületek, vagy a közlekedés biztonságának megtartására vonatkozó paraméterek megléte. A parkok gondozására csupán ajánlások fordulnak elő, még a közlekedésben levő szabályzatok megsértése Btk.-ba ütköző következményekkel jár.

2./ Közszolgáltatás a magánszféra együttműködésével.

Koncesszió:

A koncesszió a köz és a magánszféra egyik válfajának tekinthető, amelyről az 1991. évi XVI. Törvény rendelkezik.

A törvény alapján kizárólagosan önkormányzati vagy önkormányzati társulási tulajdon hatékony működtetésének, valamint az önkormányzat hatáskörébe utalt tevékenységek gyakorlásának egyik lehetséges módja a koncessziós szerződés alapján történő közszolgáltatás átengedése. A törvény felsorolja azokat a tevékenységeket, amelyekre a koncesszió keretei alkalmazhatóak.

Az önkormányzat koncessziós szerződésben engedheti át a felsorolt tevékenységek gyakorlásának időleges jogát. A szerződés megkötésére az önkormányzat pályázatot köteles kiírni.

A koncesszióköteles tevékenység gyakorlásának átengedéséről a felek szerződésben rendelkeznek, ez a szerződés határozott időtartamra köthető, amelynek leghosszabb ideje 35

év. Ezen szerződés egy alkalommal – eredeti időtartamának legfeljebb a felével – meghosszabbítható. Ha az ágazati törvény ellenszolgáltatásként koncessziós díj fizetését írja elő, úgy a módról és a mértékről a koncessziós szerződésben kell rendelkezni.

A koncessziós szerződés időtartama alatt a koncesszióköteles tevékenységet folytató koncessziós társaság a szerződés időtartama alatt jogosult a kizárólagos önkormányzati törzsvagyonhoz tartozó egyes vagyontárgyak birtoklására, használatára és a hasznok szedésére.

Public Private Partnership / PPP /:

A „Public Private Partnership”, azaz a köz- és magánszféra partnersége az önkormányzat és a magánszféra olyan együttműködési formáját jelenti, amelyben a felek a közszolgáltatás nyújtásának felelősségét és kockázatát közösen viselik. A PPP-együttműködések keretében az önkormányzat közszolgáltatások létrehozását a tradicionálisnál komplexebb módon bízza a magánszférára. A hagyományos modellben az önkormányzat elkülönülten kezeli a közszolgáltatáshoz kötődő részfeladatokat, azaz a közszolgáltatás infrastruktúrájának megépítését és üzemeltetését. Az építési feladatokat az önkormányzat hagyományosan a magánszférától rendeli meg, elkészültét követően a létesítmény önkormányzati tulajdonba kerül, az építési költségeket az önkormányzat fedezi. Az infrastruktúra üzemeltetése elkülönül az építési fázistól, rendszerint az önkormányzat saját apparátusával végzi, vagy rövid távú szerződések keretében magántársasággal végezteti. A PPP-modell esetében – a hagyományos gyakorlattal ellentétben – az önkormányzat a közszolgáltatás hosszú távú – jellemzően 20-30 éves - biztosítását rendeli meg a magánszférától. A magántársaság felelőssége az infrastruktúra tervezése, megépítése, működtetése, a projekt finanszírozása, míg az önkormányzat szolgáltatási díjat fizet. A közsférabeli szerződő fél feladata a projekt definiálása, a szolgáltatás minőségének meghatározása, az árazási politika kialakítása, és az ellenőrzési, monitoring feladatok ellátása lesz, vagyis a szolgáltatásnyújtás közvetlen menedzselése helyett a szerződés menedzselésére koncentrál. A PPP-konstrukció keretében az önkormányzat mint megrendelő az outputokat határozza meg, azaz hogy milyen szolgáltatást, milyen minőségben és mennyi ideig kíván igénybe venni. A létrejöttükhöz szükséges, jelentős méretű beruházásokkal, vagyis az inputokkal csak ezeknek alárendelten foglalkozik. A folyamat eredményeképpen a közcél a magánszféra közreműködése révén valósul meg.

A magánszférabeli szerződő fél a projekt megvalósítására jellemzően projektársaságot alapít. A projektársaság alapítói nyújtják a társaság saját tőkéjét, külső finanszírozási forrásokért a pénz- és tőkepiaci intézményekhez fordulnak. A közszféra- és a magánszférabeli résztvevőkhöz egyaránt kapcsolódhatnak tanácsadók.

A közszférabeli partner szerződést köt a magánszférabeli partnerrel a szolgáltatás nyújtására.

A projektársaság szerződik a tervezést, építést és üzemeltetés végző társasággal. Azon PPP-projektek esetében, hol a magánszektor meglévő létesítmény működtetését, üzemeltetését veszi át, az építési tevékenységre csak korlátozottan, a felújítási munkákhoz kötődően van szükség.

A PPP alkalmazásának kiemelt területei:

- Közúti infrastruktúra (utak, hidak, alagutak),
- Vasúti infrastruktúra (városi, elővárosi és távolsági vonalak),
- Közmű- és környezetvédelmi beruházások (csatornázás, szennyvíztisztítás),
- Egyéb kiemelt beruházások

A PPP-projektek lehetőséget adnak arra, hogy az önkormányzat – a szolgáltatás igénybevételeért feltételes kötelezettséget vállalva – a tulajdonjoggal járó kockázatot a magánszektor kezébe adja át. A hagyományos beruházások esetében az önkormányzat a beruházás költségeit legkésőbb a létesítmény átvételéig megtéríti az építőtársaságnak. PPP-beruházáskor az önkormányzat csak az infrastruktúra üzemeltetési időszakában, a nyújtott szolgáltatásért fizet. PPP-projekteknel tehát az önkormányzat nem kényszerül arra, hogy a beruházás megvalósításához jelentős forrásokat biztosítson, hanem a szerződés futamideje alatt szétterített, hol tervezhető szolgáltatási díjat fizet a magántársaságnak. Továbbá az építéshez és üzemeltetéshez kapcsolódó esetlegesen felmerülő többletkiadások kockázatát sem a köz, hanem a magántársaság viseli.

Az önkormányzat a szerződésben vállalt díjfizetési kötelezettségét a költségvetésből, illetve lehetőség szerint EU-forrásokból teljesíti.

A PPP rendszerében az egyes kockázatokat annak a félnek kell viselnie, aki hatékonyabban képes azokat kezelni.

A PPP-struktúrákban a szolgáltatásnyújtást szolgáló beruházások tervezéséhez, megépítéséhez és üzemeltetéséhez kötődő kockázatok, valamint a finanszírozási kockázatok jellemzően a magánszektorra terhelik. A PPP keretében az önkormányzat feltételes kötelezettségvállalást tesz, amely csak abban az esetben kötelezi pénzügyi teljesítésre, ha a beruházás révén nyújtott szolgáltatás a szolgáltatóval kötött szerződésben foglalt feltételek szerint kerül biztosításra. A megrendelő önkormányzat főleg a politikai, szabályozási változások bekövetkezéséből adódó kockázatot vállalja át a magánszektorra.

A magánszféra bevonása mérsékli a közösségi döntésekből és bürokratikus eljárásokból eredő hatékonyságcsökkenést. Az együttműködésnek köszönhetően a beruházás megvalósítás módjaiban és a szolgáltatásnyújtás terén is innovatív, hatékony technológiák és eljárások jelennek meg, így a magánszektor szakértelme a közszférában is hasznosul. PPP-struktúrában jellemzően rövidebb a beruházások időigénye. A PPP keretében megvalósuló szolgáltatások általában – a privát szféra költséghatékonyságának köszönhetően – alacsonyabb áron nyújthatók.

A PPP-struktúráknak több formája alkalmazott, amelyek abban különböznek, hogy a tervezést, megvalósítást, üzemeltetést, tulajdonlást, eszközbiztosítást melyik fél milyen feltételvállalással teljesíti.

Privatizáció:

A koncesszió és a PPP-modellek a közszolgáltatás biztonságáért vállalt felelősségét, illetve a kockázatmegosztás mértékét mutatta a köz- és magánszféra hagyományos együttműködésében. A privatizáció egy köztulajdonban levő társaság eszközeinek, illetve részvényeinek eladását jelenti, áttételesen a társaság közszolgáltatási kötelezettségeinek magánszférán keresztül történő működtetését eredményezi. A privatizáció lehet részleges illetve teljes. A privatizáció a koncesszióhoz annyiban hasonló, hogy a létesítmény hasznosítási jogát a magánszektor megkapja, a koncessziótól eltér viszont abban, hogy privatizáció esetén az eszköz tulajdonjoga is a magántársaságé lesz. A privatizáció, különösen a jelentős alapszolgáltatások kiemelt gazdasági szektorok esetében (pl. vízgazdálkodás, autópálya-hálózat) érzékeny eszköz. Alkalmazásának az ideológiai, politikai megfontolások

mellett jogszabályi akadályai is lehetnek. A részleges privatizáció ugyanakkor lehetőséget ad a magántőke bevonására és a magánszféra hatékonyságának érvényesítésére úgy, hogy a nemzetgazdasági jelentőségű eszközök feletti közösségi kontroll is megmarad.

3./ A település üzemeltetésében alkalmazható újrahasznosítások.

Fenntartható fejlődés kapcsolatai:

A lakosság túlnyomó része ma már városi területeken él, ahol a legtöbb környezeti ártalom hatása a legerőteljesebben érezhető. A levegő minősége, a zaj, a forgalom, a torlódások, az épített környezet pusztulása, a helytelen környezetgazdálkodás és stratégiai tervezés hiánya egészségi gondokhoz és rosszabb életminőséghez vezetett. Általános irányzat, hogy a városban élők kiköltöznek a peremterületekre, amelynek következtében a városok terjeszkedése szabálytalanná válik, gerjeszti a forgalmat, a különböző tevékenységek pedig a peremre összpontosulnak.

A jelenlegi helyzet kialakulásának egyik elsődleges oka, hogy a városok fejlesztésével összefüggő döntések során nem vették kellően figyelembe a környezeti szempontokat, illetve nem készült módszeres terv a jó minőségű városi környezetre. A magas színvonalú környezetvédelmi tervezés az egyik legfontosabb feltétele annak, hogy a városokban megvalósuljon a fenntartható fejlődés és a városok lakói jó minőségű életet élhessenek.

A stratégia általános célja tehát a városi területek környezeti teljesítményének és minőségének javítása az egészséges lakókörnyezet számára a fenntartható városfejlődéshez való környezeti hozzájárulás erősítése. A stratégia kulcs területei a fenntartható városgazdálkodás, a fenntartható városi közlekedés, a fenntartható várostervezés és a fenntartható építés. A városi környezetminőség alakulásában a közlekedés szerepe a legfontosabb, de a többi kulcsterület sem kevésbé lényeges.

A fenntartható városgazdálkodás helyi szinten nagyon nagy jelentőségű. A városgazdálkodási stratégiát az egész városra célszerű kidolgozni, olyan környezetvédelmi célokkal, intézkedésekkel és monitoring-programokkal, amelyek összekapcsolják a környezetpolitikát a gazdaság- és társadalompolitikával. A fenntartható várostervezés a területhasználat szerkezetével és típusával foglalkozik. A legégetőbb probléma a városok szabályozatlan terjeszkedése, ami gerjeszti az utazás igényét és növeli a saját gépjármű használatától való függőséget. A fenntartható városi közlekedés fejlesztési elképzeléseket társadalmi párbeszéd

keretében folytatott tájékoztató, ösztönző, szemléletformáló tevékenységgel együtt kell megvalósítani.

Közlekedési infrastruktúra:

Az elmúlt 10 év során az újrafelhasználás előnyben részesítése további ösztönzést kapott, amely hosszú távú környezeti koncepción alapul. A fenntartható fejlődési irányzat elfogadása azt eredményezte, hogy kormányzati döntés született az anyagok újrafelhasználására. A fejlett társadalmakban szabad piaci körülmények között az újrafelhasználás mértékét a helyi gazdasági körülmények determinálják. Általában megállapítható, hogy az alkalmazott infrastruktúrák közül a települések üzemeltetésében az útépítési anyagok újrafelhasználása kiemelten ösztönzött. A meleg aszfaltkeverésben a bontott aszfalt granulátum újrafelhasználása jelenti környezetünkben a legmagasabb minőségi fokozatot. A késztermék tulajdonságai ugyanolyan szintet érnek el, mintha új alapanyagokat (kő, bitumen, stb.) használtak volna fel. A nem elegendő hulladéktelepek befogadóképessége indokolja az anyagok újrahasznosítását, ami a deponálási tilalmat a hulladéktelepen való lerakás bírságolását eredményezheti. Az újrafelhasználási technológiák a keverési helyszínek, a keverési hőmérsékletek az újakevert kötőanyagfajták és az újrafelhasznált granulátum anyagok szerint csoportosíthatóak.

Meleg újrafelhasználás lehet:

- újra alakítás REFORM
(felületi egyenletesség javítása)
- újra burkolás REPAVE
(vékony aszfaltréteg építés)
- újra keverés REMIX
(új keverék és beépítése)

Hideg aszfalt keverék újrafelhasználása a régi burkolat meglévő anyagainak felmelegítése nélkül általában a helyszínen készül. (COLD MIX)

A különböző keverékek újrafelhasználhatóságára a pályaszerkezeti rétegekben való alkalmazására (alap, kötő, kopó rétegek) mind részletesebb előírások születnek.

4./ Városi közterek rehabilitációja

A települési zöldfelületek és a rekreációs hatás:

Az egészséges környezethez minden állampolgárnak alkotmányos joga van. Településeinken a koncentráltan jelentkező környezeti terhelések miatt nehéz fenntartani megfelelő minőségű környezetet. Lakókörnyezetünkben, mindennapi életünk környezetében különösen fontos cél az emberi egészség megőrzése, az életminőség környezeti feltételeinek javítása. Ennek egyik eszköze a növényzet, illetve a települési környezet művi és természeti elemeinek harmonikus, arányos fejlesztése és fenntartása. Ezért a településfejlesztés, - rendezés és – fenntartás során – az ezzel kapcsolatos döntéseinkben – az „ökológiai” szempontok fokozott érvényesítésére van szükség.

A település zöldfelületeinek mennyisége, állapota, szerkezete, a fenntartás színvonala jelentős mértékben befolyásolja a település arculatát, a polgárok hangulatát, komfortérzetét, a levegő minőségét, a rekreáció lehetőségét.

A zöldterületek olyan településszerkezeti elemek, amelyek alapvetően meghatározzák a település lakhatóságát. Ezért nagyon fontos, hogy az önkormányzat hogyan kezeli a zöldfelületi kérdéseket. Célszerű, ha az önkormányzat rendelkezik olyan átgondolt zöldfelületi, de legalább a közcélú zöldfelületekre vonatkozó koncepcióval, amely kellő súllyal tartalmazza a zöldfelületekkel kapcsolatos elképzeléseket, Más szakági koncepciókkal együtt ez szervesen épülhet be a településfejlesztési, -rendezési tervekbe, a településüzemeltetési stratégiába. Ha a zöldfelülettel való törődés a településen, különösen városban az infrastruktúra fejlesztéssel párhuzamosan, jelentőségének megfelelően a többi szakágazattal azonos súllyal szerepelne, azaz megvalósulna a szakágazatok együttgondolkodása, akkor az szembetűnően tükröződne a valóságban: a fejlesztések során, a település arculatán, az ott élők életkörülményein.

A települési zöldfelületi koncepció és megvalósítási programja, amelyeket célszerűen a képviselő-testület hagy jóvá, a helyzetelemzésből kiindulva kijelöli a legfontosabb feladatokat, eszközöket, meghatározza a prioritásokat, a feladatok elvégzéséhez szükséges pénzügyi forrásokat. A koncepció legfontosabb jellemzője, hogy átfogó választ ad a helyben megoldandó kérdésekre. Kapcsolódnia kell más szakterületekhez, ugyanis ezekkel komform

megoldások lehetnek eredményesek. A feladatokat célszerű fejlesztési és üzemeltetési tagolásban feldolgozni.

A zöldfelületi feladatok körébe nem csupán az egyes terület felhasználási elemek szerinti zöldterület tartozik, hanem a település biológiailag aktív területeinek összessége, azaz minden zöldfelület. Ilyen, tágabb értelemben meghatározott zöldfelületek a következők:

- a fásított terek,
- a fasorok,
- a védőfásítások,
- a temetők,
- az intézmények és kastélyok kertjei,
- az arborétumok,
- a nádasok,
- a magánkertek,
- a volt zártkertek,
- a településen belüli mezőgazdasági területek,
- az erdők és az
- egyéb zöldfelületi értékkel bíró területek.

Törekvések tapasztalhatók, hogy a városközpontokban meglévő fásított terek, parkok alá mélygarázsokat építsenek. A mélygarázs tervek általában a zsúfolt belvárosi tereket érintik, mert oda sűrűsödnek a gépjármű-közlekedés célpontjai. A beruházók általában nyugati példákra hivatkoznak és arra, hogy az építkezés után a helyszínt teljes értékű zöldfelületek fedik be.

A helyi önkormányzat – a törvény keretei között – önállóan szabályozhatja, illetőleg egyedi ügyekben szabadon igazgathatja a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi közügyeket (Ötv. 1.§). A törvény felhatalmazása alapján meghatározhatja a közterületek, ezen belül a zöldterületek rendjét, használatát, védelmét, fejlesztésének, fenntartásának, működésének főbb irányait, szabályait.

Ahhoz, hogy a köztulajdonban lévő közparkok, közkertek, sétányok, utcai sorfák, az utakat, utcákat kísérő zöldsávok és zöldszigetek, továbbá belterületi (esetleg külterületi) pihenő és véderdők, fásított területek rendeltetésüknek megfeleljenek, azok rendszeres és folyamatos fenntartásáról kell gondoskodni.

A helyi célkitűzések megvalósítása érdekében elkerülhetetlen a közterületek, ezen belül a zöldterületek, zöldfelületek védelméről, használatának, fenntartásának és fejlesztésének módjáról, rendjéről helyi rendeletben intézkedni (helyi rendeleti mintás az 1994. évi Településfejlesztési füzetek 9. sz. tartalmazza).

A helyi szabályozás kiterjed a helyi jelentőségű védett természeti értékekre, növényzetre, egyes fákra és a település különféle rendeltetésű területeire.

A zöldfelületek tudatos önkormányzati feladatellátása nem nélkülözheti a növények hatásaira vonatkozó ismereteket. Ezek a hatások zömében kedvezőek, néha veszélyesek és ezeket a tervezésnél, döntéseknél figyelembe kell venni. A következőkben összefoglalt információk közelebb visznek bennünket annak megértéséhez, hogy Európa fejlett országaiban miért fordítanak oly nagy figyelmet a fákra, azok megóvására.

A zöldfelületek 10 jótékony hatása a környezetükre:

- oxigéntermelés
- a szén-dioxid feldolgozása
- szennyező anyagok lekötése
- a klíma javítása
- védelem a zaj ellen
- védelem a rázkódások, rezgések hatásai ellen
- talajvédelem
- műtárgyvédelem
- a növény biotop
- a rekreáció

A környezetre bonyolultan ható kedvező tényezők összessége a **rekreáció**.

A rekreáció újjáteremtés vagyis az idegileg, fizikailag fáradt ember felfrissülése. Erre alkalmas környezetet, a parkokat, parkerdőket rekreációs területeknek nevezzük.

A rekreáció folyamata az érzékszerveinken keresztül hat ránk. Szemünk a művi környezet függőleges-vízszintes vonalrendszere helyett az ágak szabálytalan vonalait látja. Megnyugtató a növények zöld színe is. Hallásunkra nem a város lüktető zaja hat, hanem a lombok zizegése, a vizek csobogása, a madarak éneke. A virágok és a pázsit illatát szaglószerünk érzékeli, míg a klimatikus hatásokat helyzetértékelő szerveink fogják fel.

E passzív rekreációs hatásokat kiegészíti az **aktív rekreáció**, a séta, a játék vagy a sport. E bonyolult összehatások eredménye, hogy néhány óra, amelyet növények között töltünk, mind szellemileg, mind fizikailag felfrissít bennünket.

A köztér rekreációs hatása a városi élettér beépítettségével átalakul. Létre jönnek a közterületi mindennapos használatú életterek, amelyek kommunikációja nagyléptékű változásban alakul ki. Létrejönnek a mediatisálható terek, amelyek a használati főfunkció mellett a kulturális közösségi életminőség fejlődésének irányát hordozzák.

A mediatisálható terek kialakítása:

A szabad és alatt levő „üres” területek, az utcák és a terek elsősorban a városban történő mozgás helyei. E terek a település közösségi életének nyilvános helyei is, melyek közül egyesek központi szerepet töltenek be .

A várostervezés folyamatában gyakran alkalmaznak ún. mentális térképezést. A módszer a város észlelése, a különböző városi csoportok eltérősége a város más-más szeletének használatán alapul. A tervezés harmonizálása a városlakók térelképzelésével a koncepciók fontos része, kiemelten a köztér-rehabilitációknál.

A tér sokféle típusalmaza és a terek különböző használata jelent számadást a rehabilitációkban. Az új kommunikációs rendszer radikálisan átalakítja a teret és az időt, az emberi élet alapvető dimenzióját. A globális televíziózás , az internet mint új médium térhódítása az infokommunikációs eszközök konvergenciája a szünet nélküli változást eredményezi. A környezeti érzékelés, tapasztalás a médiumok és az általuk előállított termékek a mediareprezentáció alapján történik a multimédia irányításában. A bemutatás alapja nem a szöveg szerű információ, hanem a kép,látvány vizualitás logikája. Mindaz, ami e keretek közé nem illeszthető be, azaz nem alakítható át és **nem épül be a látványba, az kirekesztődik, az érzékelési küszöb alatt marad.**

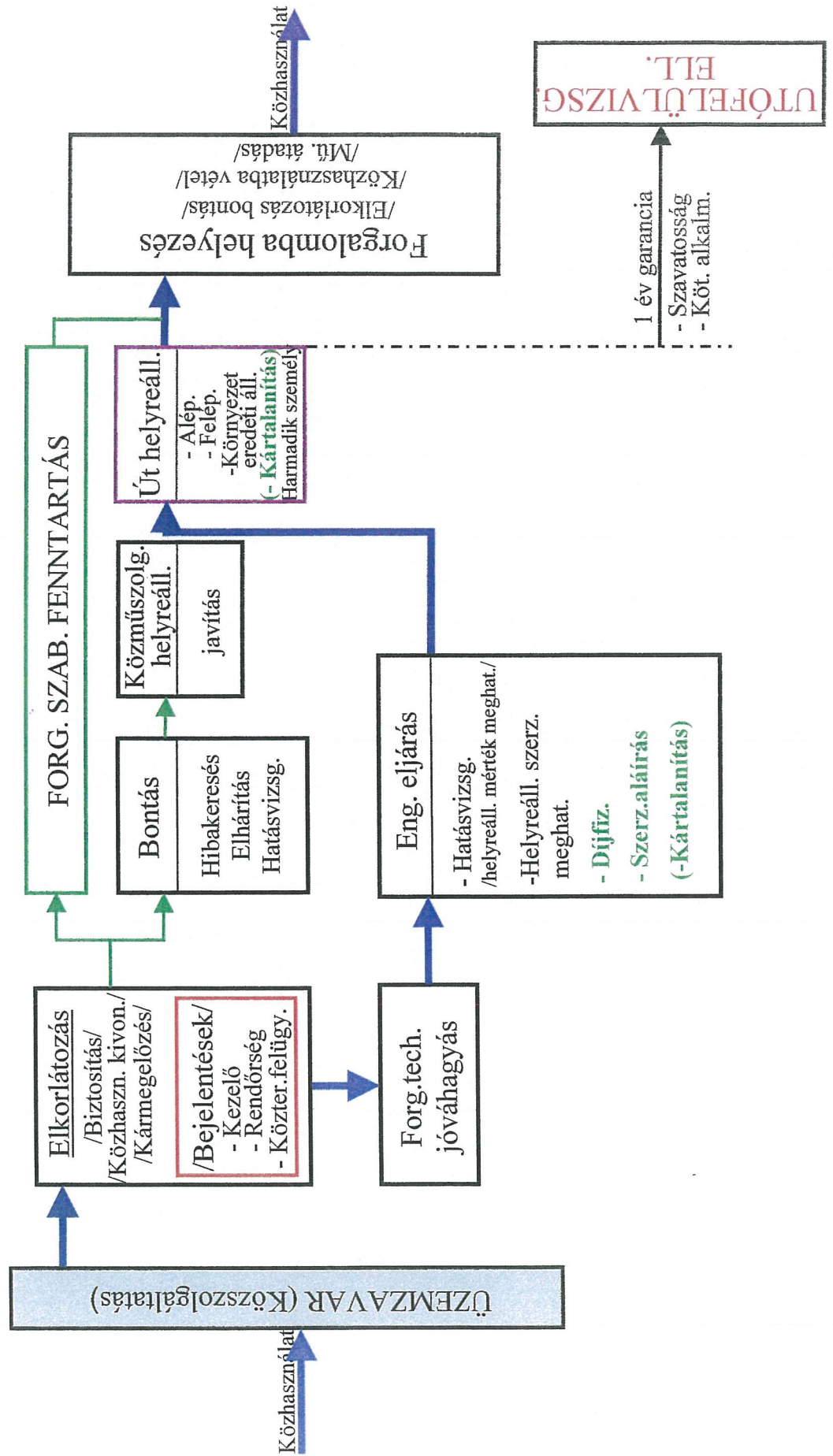
A közterek és a média kapcsolatának folyamata a vizualitás, a város egyes tereinek bizonyos funkciók, tartalmak cselekvések, **ritusok szerinti mediatizálódás**.

A városi közterek látványelemei összességükben a város arculatának vagy image-ének megalkotói. Az arculat fogalma érdekes módon épp az építészetből származtatható.

A városi arculat kialakítása megőrzése és védelme fontos és állandó figyelmet igénylő feladat. A művészek kitörnek a galériák falai közül a közterületekre, ahol a reklámok szólítanak, egyben itt jelennek meg a társadalom diskurzusok vagy provokatív szituációk. A közterek arculatának illeszkednie kell a város identitását meghatározó urbanisztikai fogalmakhoz. (információs város, ökováros, kulturális város, ..)

ÚTFELBONTÁSI FOLYAMATÁBRA

NEM TERVEZETT ~ 180-200 ESET/ÉV

ANYAGI KÁRRAL JÁRÓ BALESETEK RENDEZÉSI ÜGYMENETE

